

Učiteljski tožariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino in Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveča«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 45-86

Naše gmotno stanje

Zopet in zopet se moramo vračati na to žalostno poglavje državnega uslužbenstva. Z obupom gledamo bodočnosti v obraz, kajti že dosedanje breme draginje je postalo pretežno za naša ramena.

Posledice tega stanja postajajo iz dneva v dan obupnejše, gmotno in moralno koraka državno uslužbenstvo proti neogibnemu razsulu.

Učiteljska organizacija je začela že pred dvema letoma živahno akcijo za zvišanje prejemkov na eksistenčni minimum. Na njeno pobudo je sklicala Jugoslovanska ženska zveza že 16. septembra 1938. veliko zborovanje, na katerem se je pokazalo že tedaj obupno gmotno stanje državnega uslužbenstva in ki je izzvenelo v solidarnostnih izjavah tudi drugih stanovskih prosvetnih korporacij v splošno zahtevo po zvišanju prejemkov v svrhu izenačenja plač z naraščajočo draginjo.

Omenjalo se je zlasti nevzdržno stanje družin, ki so se jim znižali prejemki od 25 do 50 %, medtem ko so se cene življenjskim potrebščinam še zvišale. Podrobna statistika lanske pomladi o padanju rojstev je pokazala strahotno sliko, da odpade na poedine uradniške družine letno le 0,06 % otroka.

Od tedaj do danes se pa stanje ni izboljšalo, marveč v gigantskih izmerah poslabšalo.

Prav te dni prinaša časopisje sledečo statistiko o plačah jugoslovanskih državnih uslužbencev.

Po tej statistiki je v naši državi nameščenih 154.395 uslužbencev. Od teh prejema 1921 uslužbenec mesečno od 4940 do 7500 din; 39.053 uslužbenec 1550 do 2500 din; 104.084 nameščenec pa 705 do 1300 din.

V odstotkih prejema torej 1,24 % 164 do 250 din na dan, 6,04 % po 96 do 134 din dnevno, 25,29 % po 52 do 83 din, 67,42 % pa po 23,5 do 43 din na dan.

Oženjeni prejema poleg tega še po 4 din na dan za vsakega nepreskrbljenega otroka, Z odbitki so pa vse te plače še za 7 do 8 % nižje.

Ze lanske jeseni se je na vseh odločujočih mestih javno priznavalo, da je postalo materialno stanje državnega nameščenstva nevzdržno, ter se je v tej zvezi napovedovalo skorajšnje izboljšanje. Soglasna sodba vseh uvidenih krogov v državi je, da izhaja iz takega stanja največja škoda ne le za prizadete družine same, marveč in celo še za funkcije same, ki naj jim uslužbeni posvetijo zlasti v sedanjih časih vse svoje sile in vso rodoljubno požrtvovalnost.

Pomoči ni pa od nikoder, sila pa vedno večja.

Draginja rase v nedogled ter znižuje dnevno kupno moč uradniških plač, ki že pred to draginjsko povodnijo itak niso dosegle eksistenčnega minima vsaj za 67 % vsega uradništva.

Namesto poviškov pada neizprosno na uradniške družine nevzdržno nizežanje prejemkov v obliki naraščajoče draginje.

Po »Narodnem blagostanju« navajamo sledečo žalostno tabelo višanja življenjskih potrebščin od septembra lanskega leta do letošnjega marca. Če bi vzeli za avgust lanskega leta cene za hrano, obleko in obutev v višini 0, so se dvigale cene v naslednjih mescih v sledeči izmeri:

	hrana	obleka in obutev
V septembru 1939.:	0,90%	1,40%
v oktobru	4,75%	7,15%
v novembru	16,82%	21,80%
v decembru	17,01%	22,16%
v januarju 1940.	21,48%	25,88%
v februarju	30,04%	37,09%
v marcu	30,89%	42,46%

Skupna podražitev za hrano, obleko in obutev je znašala torej do konca marca 36,67 %.

Do danes je pa ta odstotek gotovo še posebno narasel in gotovo ne pretiravamo, če ga označimo s horendno višino 50 %.

Če računamo, da izdaja zlasti vse slabše plačano uslužbenstvo za stanovanje približno četrtino svojih prejemkov, so se mu plače potemtakem znižale od lanskega do letošnjega avgusta v resnici za 37,50 %.

Namesto prepotrebne poviška že v lanskem letu, je uradništvo doseglo v teku zadnjega leta zaradi draginje 37,5 % znižanje svojih prejemkov. Za to številko se pa reži pomanjkanje in obup stotisočih uradniških družin.

KOMUNIKE

UPRAVNEGA IN NADZORNEGA ODBORA SEKCIJE

Upravni in nadzorni odbor sekcije JUU v Ljubljani sta na svoji seji dne 13. julija 1940. vsestransko premetrila vsa vprašanja, zadevajočo učiteljsko organizacijo in učiteljski stan, in ugotavljata sledeče najnujnejše potrebe in zahteve.

Izredne razmere so letos začasno preprečile sklicanje redne banovinske skupščine, ki naj bi pregledala in ocenila delo vodstva organizacije in sprejela potrebne ukrepe za delo v nastopajočem letu. Zato sta upravni in nadzorni odbor, posluščujoč se pooblastila posveta predsednikov sreskih učiteljskih društev z dne 26. maja t. l., izvršila potrebne sklepe, da se bo delo organizacije nemoteno nadaljevalo. O teh sklepih bodo sreska učiteljska društva podrobno obveščena. Vse te sklepe in ukrepe smatratu upravni in nadzorni odbor začasne. Soglasno ugotavljata potrebo, da je treba takoj, ko bodo razmere to dopuščale, sklicati redno banovinsko skupščino.

Upravni in nadzorni odbor ugotavljata, da mora biti ureditev razmerja med JUU in SHUD najnujnejša naloga organizacijske politike. Dokončno ureditev vidita le v ustanovitvi Zveze učiteljskih organizacij kraljevine Jugoslavije. Smatratu, da je JUU kot večja in starejša organizacija dolžna prevzeti iniciativno delo v svoje roke. Opozarjata na stališče Jugoslovanskega profsorskega društva, ki je v enakem položaju znalo pravilno ocenjati stanovske in državne interese.

Popolna solidarnost vseh nameščenih organizacij je najnujnejši predpogoj za doseg uspeha pri delu za rešitev vprašanj, ki so skupna vsem državnim in samoupravnim uslužbencom. Upravni in nadzorni odbor zato obzaruje, da se je v Beogradu potrebna enotnost porušila in so se organizacije v centralnem akcijskem odboru razdvajale. Istočasno ugotavljata, da je vladala v banovin-

skem akcijskem odboru v Ljubljani ves čas popolna skladnost in harmonija, in naročata vodstvu sekcije, da stori vse, da ostane ohranjena harmonija tudi v bodoče kljub nesoglasju v centrali.

V današnjih težkih časih se zlasti čutimo dolžni posvečati ljudski šoli in njenim nalogam vso svojo skrb. To pa nam nalaga tudi dolžnost, da še enkrat opozorimo na težko stanje, v katerem se nahaja ljudsko šolstvo na Slovenskem zaradi pomanjkanja učiteljstva. Smatramo, da mora biti izpopolnitev učiteljskega staleža prva in najnujnejša naloga prosvetne uprave, in prosimo, da se upošteva konkretni predlogi, ki jih je s tem v zvezi dostavila učiteljska organizacija na odločujoča mesta.

Spričo ogromne porasti cen prav vsem življenjskim potrebščinam, ki se kljub izdanim zakonitim predpisom še vedno dvigajo, smo pahnjeni vsi javni uslužbeni v naravnost obupen položaj. Ureditev naših gmotnih razmer je danes neodložljivo socialno vprašanje, k čigar rešitvi je treba nujno pristopiti. Z gotovostjo zato pričakujemo, da se bo zgodilo to že s sprejetjem novih proračunskih dvanajstin, v katerih je treba predvideti dovoljna sredstva za povišanje naših prejemkov. Ob izvedbi povišanja naj se upošteva naš konkretni predlogi v dosedanjih spomenicah in resolucijah in naj se odpravijo vse razlike med prejemki poročenih in neporočenih učiteljc. Istočasno zboljšanjem naših plač naj se izdajo učinkoviti ukrepi za preprečevanje nadaljnjega dvigovanja cen.

Ustavitev napredovanja in praksa pri njih izvajanju sta povzročila učiteljstvu v preteklih letih veliko škodo in ga navdajala z zagrenjenim odporom. Zlasti v današnjih časih draginje je treba zagotoviti v državnem proračunu zadostna sredstva za tekoče reševanje

za napredovanje vloženih prošelj in odrediti vse, da se praksa zapostavljanja pri izvedbi napredovanja več ne povrne.

Odpraviti je treba tudi vse posebne pogoje za doseg V. skupine.

Vsa prosvetna personalna politika naj stremi za enim samim smotom: da se ustvari med učiteljstvom občutek sigurnosti in zadovoljstva. Za doseg tega je potrebno razpisovati prav vsa mesta, boljša in najboljša prav tako kakor slabša. Brez razpisa naj se ne odda nobeno mesto. Pri oddajanju naj odločajo samo pogoji, ki jih določa zakon. Pri razpisovanju in oddajanju službenih mest naj se izločijo vsi nešolski vplivi. Oddajanje službenih mest naj vrši komisija, v kateri bo imela tudi učiteljska organizacija svojega delegiranega zastopnika. Premestitve po službeni potrebi naj prestanejo popolnoma oziroma naj se izvajajo le v primerih, ko to nujno in neodložljivo terjajo interesi šole.

Kljub intenzivnemu prizadevanju organizacije je še vedno ostalo neresenih veliko število premestitev iz prejšnjih let, ki jih občutijo prizadeti za krivične. Nujno je potrebno, da se vsi ti primeri reparirajo in da se očetje vrnejo družinam. Ravno tako je treba korigirati vse primere, kjer so bili brez krivde in preiskave razrešeni in degradirani šolski upravitelji. Izvedba gornjih zahtev bi ustvarila med učiteljstvom zadovoljstvo in pomirjenje, kar bo ugodno vplivalo tudi na njegovo delo.

Javni in pavšalni napadi jemljejo učiteljskemu stanu ugled in avtoriteto, ki sta mu pri izvrševanju njegovih odgovornih nalog nujno potrebna. Zlasti so škodljivi ti napadi v času, ki neobhodno narekuje enotno usmerjenje duha celokupnega naroda. Upravni in nadzorni odbor zato apelirata na vsa odločujoča mesta, v prvi vrsti pa na državno upravo in njene organe, da store vse, da v bodoče ti napadi prenehajo.

V Ljubljani dne 13. julija 1940.

Predsednik: Metod Kumelj s. r. Tajnik: Drago Supančič s. r.

Zaboljšanje našega gmotnega položaja Centralni odbor državnih uslužbencev pri ministru financ dr. Šuteju

Zastopniki Centralnega odbora organizacij državnih uslužbencev v Beogradu, v katerem sodelujejo: Združenje sodnikov kraljevine Jugoslavije, Združenje univerzitetnih profesorjev, Jugoslovansko profsorsko združenje, Jugoslovansko učiteljsko združenje, Združenje učiteljev meščanskih šol, Združenje učiteljev šol za defektno deco, Združenje igralcev kraljevine Jugoslavije, Združenje kmetijskih strokovnjakov, Združenje veterinarjev, Združenje nacionalnih železničarjev kraljevine Jugoslavije, Združenje kurjačev državnih železnic, Združenje uradnikov finančne kontrole, Združenje carinskih uslužbencev, Združenje zvančnikov finančne kontrole, Jugoslovanska ženska zveza, Združenje dezinfektorjev kraljevine Jugoslavije, Združenje služiteljev — izročili so 17. julija 1940. predstavko Centralnega odbora organizacij državnih nameščenecv predsedniku in podpredsedniku kraljevske vlade in ministru financ. Predstavka je predložena tudi ostalim članom kraljevske vlade.

V tej predstavki sta obrazložena položaj in stanje, v katerem se nahajajo državni uslužbeni. Poleg ostalega se zahteva: da se ima v vidu družina in da se poročenim državnim uslužbenkam vrne polna doklada; da se v prvi vrsti pomaga najslabše plačanim državnim

uslužbencom; da stalna komisija z ozirom na skok in padanje cen regulira draginjsko doklado državnih uslužbencev; da se omogoči svoboda tiska v svrhu pobijanja draginje in špekulacije in da se pozove v odbor za reguliranje cen zastopnik državnih uslužbencev iz Centralnega odbora; da se omogoči ustanovitev Zveze državnih in samoupravnih uslužbencev in da se ugodi ostalim zahtevam, ki so bile izročene 27. febr. 1940. predsedniku kraljevske vlade. V drugi predstavi je zahtevana nujna pomoč, s katero bi se pomagalo takoj državnim uslužbencom in njihovim družinam ter tako preskrbeli, kolikor so prišli v težak položaj zaradi izjemnega stanja in naraščanja draginje v poslednjem času.

Ob priliki sprejema Centralnega odbora, gg. Todora Dimitrijevića, predsednika; sodnika Dragiša Vesica, podpredsednika; in profesorja Dragoljuba Petrovića, tajnika, je gospod minister financ dr. Juraj Šutej v izčrpnem pregledu problema državnih uslužbencev pokazal popolno razumevanje in dobro voljo, da se ta problem reši v korist državnih uslužbencev in da se posebno preskrbi družina in poveča doklada za otroke ter da je v prvi vrsti treba pomagati državnim uslužbencom, ki imajo najmanjše plače.

Zahteve Centralnega odbora državnih uslužbencev

Centralni odbor organizacij državnih uslužbencev — Beograd.

Beograd, 11. julija 1940.

Štev. 201./40.

Gospodu predsedniku kraljevske vlade Beograd.

Centralni odbor organizacij državnih uslužbencev v Beogradu, ki ga tvorijo zastopniki Združenja sodnikov kraljevine Jugoslavije, Združenja univerzitetnih profesorjev, Združenja jugoslovanskih nacionalnih železničarjev in brodarjev, Jugoslovanske ženske zveze, Jugoslovanskega profsorskega društva, Združenja šolskih nadzornikov, Jugoslovanskega učiteljskega združenja, Združenja učiteljev meščanskih šol, Združenja igralcev kraljevine Jugoslavije, Srbskega zdravniškega društva, Združenja kmetijskih strokovnjakov, Združenja jugoslovanskih veterinarjev, Združenja uradnikov finančne kontrole, Združenja carinskih uradnikov in usluž-

bencev, Združenja zvančnikov finančne kontrole, Združenja desinfektorjev kraljevine Jugoslavije, Splošnega humanega služiteljskega združenja — je na plenarni seji 9. julija t. l. vzel v pretres problem gmotnega in moralnega stanja državnih uslužbencev in je soglasno ugotovil:

a) Da so se od začetka vojne naglo dvignile cene življenjskih potrebščin in je nastala nevzdržna draginja. Tako nastalo draginjo državne oblasti niso takoj pobijale, a potem so jo na razne načine legalizirale, ker je priznalo, da je skok cen življenjskih potrebščin naravna posledica vojnih razmer, ker niso bile uvedene stroge in učinkovite mere za kontrolo in pobijanje draginje, ker je tudi sama državna oblast povišala takse in cene nekaterim monopolskim artiklom in na zadnje, ker je vrednost dinarja padla.

b) Da so se državni uslužbeni kakor tudi široke množice odjemalcev znašli pred težko realnostjo z malimi plačami, ki so že poprej bile nekajkrat znižane.

c) Da se državni uslužbeni nahajajo v tako težkem gmotnem položaju, da ta lahko omaje tudi ona osnovna razpoloženja, iz katerih izvira moralna moč naše narodne in državne skupnosti. Še posebno težak je položaj nižjih uslužbencev, poročenih in z otroki, kakor tudi poročene žene uradnice, ker so zadnje uredbe o znižanju draginjskih doklad bile sploh nepravilne in nasproti temu osebju nesocialne, da celo asocialne.

č) Obstoja resna nevarnost, da se ta upravičena nerazpoloženja — potencirana s tem, da od početka vojne ni bilo prav nič ukrenjeno, da bi se o tem problemu resno razmotrivalo in pravično rešil položaj državnih uslužbencev — čeprav je bila kralj, vlada izčrpnno seznanjena s stanjem stvari potom mnogih predstav in tudi v času sprejema pri gg. predsedniku in podpredsedniku kraljevske vlade, — izhijejo v javnem življenju in povzročijo nedogledno škodo splošnemu razpoloženju ali pa bodo izkoriščena tako, kakor ne želijo niti odgovorne uprave organizacij državnih uslužbencev niti kraljevska vlada, in da se to vprašanje pretvori v veliko moralno vprašanje z vsemi nevarnostmi za splošni interes države.

d) Da so organizacije državnih uslužbencev, ki vodijo akcijo za zboljšanje gmotnega in moralnega položaja državnih uslužbencev, računale z najvišjimi interesi države in naroda, in s polnim razumevanjem resnosti zunanje in notranje situacije niso ukrenile ničesar, kar bi bilo na škodo za splošni interes, — prepirane, da se bosta prav z ozirom na ta splošni interes našli tudi dobra volja in razumevanje pri odgovornih faktorjih in da se ukrene vse, kar je mogoče, da se duhovno razpoloženje tudi na ta način uredi.

e) Da kraljevska vlada tudi poleg uvidenosti in priznanja, da se državni uslužbeni nahajajo v izjemno težkem gmotnem položaju, in izrecno danih obljub, da se bo ta položaj nujno popravil, ni izpolnila svojega dolga nasproti državnim uslužbencom in je s tem ustvarjena možnost, da se to vprašanje pretvori v resno krizo, v kateri bi mogla dobiti revolta premoč nad razumom.

Dosebina:

Naše gmotno stanje. Komunique. Za zboljšanje našega gmotnega položaja. Vzroki razkola v Centralnem akcijskem odboru. Učitelj in kultura. Seja upravnega in nadzornega odbora sekcije. Narodopisni tečaj za učiteljstvo. Za pomočnika ministra prosvete je postavljen g. Bogdan Bogdanović. Triumf »Trboveljskega slavčka« v Celju. Splošne vesti. — Učiteljski pravnik. — Učiteljska tiskarna. — Iz listov.